



Eiropas Savienības  
Padome

Briselē, 2023. gada 25. oktobrī  
(OR. en)

14718/23

ENER 578  
CLIMA 512  
CONSOM 384  
TRANS 450  
AGRI 650  
IND 566  
ENV 1190  
COMPET 1040  
FORETS 168

## PAVADVĒSTULE

|                    |                                                                                                                                                                                           |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sūtītājs:          | Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>                                                                                                          |
| Saņemšanas datums: | 2023. gada 25. oktobris                                                                                                                                                                   |
| Saņēmējs:          | Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>                                                                                                                       |
| K-jas dok. Nr.:    | COM(2023) 668 final                                                                                                                                                                       |
| Temats:            | KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,<br>EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN<br>REĢIONU KOMITEJAI<br>ES mērķu sasniegšana atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē |

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 668 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 668 *final*



Briselē, 24.10.2023.  
COM(2023) 668 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS  
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**ES mērķu sasniegšana atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē**

## 1. IEVADS

Atkrastes atjaunīgie energoresursi sniegs būtisku ieguldījumu, jo palīdzēs sasniegt ES vērīenīgos enerģētikas un klimata mērķrādītājus 2030. un 2050. gadam un samazināt atkarību no fosilo degvielu importa. Atkrastes atjaunīgie energoresursi kļūs par energoresursu struktūras neatņemamu daļu, kas būs nepieciešama dekarbonizācijai un klimatneitralitātei. To atspoguļo dalībvalstu mērķis līdz 2030. gadam sasniegt 111 GW atkrastes atjaunīgās enerģijas, kas ir gandrīz divreiz vairāk nekā Eiropas Komisijas 2020. gada novembrī publicētajā Atkrastes atjaunīgās enerģijas stratēģijā noteiktais mērķis<sup>1</sup>.

Komisija atzinīgi vērtē šo vērīenīgāko mērķi arī saistībā ar plānu *REPowerEU*, kas prasa straujāku pāreju uz atjaunīgo enerģiju. Šie vērīenīgākie mērķi atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē būs jāīsteno reālos projektos paātrinātā tempā, arī tādēļ, lai ES saglabātu vadību un konkurētspēju pasaulē ražošanas un izvēršanas posmā, kas ir kļuvis grūtāk īstenojams uzdevums. Izmaksas ir palielinājušās, peļņas norma ir samazinājusies, un globālās piegādes ķēdes kļūst arvien sadrumstalotākas, un viens no iemesliem ir ierobežota piekļuve materiāliem un kvalificētam darbaspēkam. Tāpēc vēja enerģijas iekārtu ražotājiem paredzētais rīcības plāns<sup>2</sup> ir vēja enerģijas paketes neatņemama daļa.

Šie jaunie uzdevumi ir jāīstina, par pamatu izmantojot nozīmīgo progresu, kas panākts stratēģijā paredzēto pasākumu īstenošanā. Stratēģijas īstenošanā gūtie panākumi aptver dažādus tematus un nozares, to vidū jūras telpisko plānošanu, mijiedarbību ar jūras vidi, atkrastes infrastruktūru, ES tiesisko regulējumu, investīciju mobilizēšanu, pētniecību un inovāciju, kā arī spēcīgāku piegādes un vērtības ķēdi visā Eiropā.

Lai papildinātu rīcības plānu, šajā paziņojumā ir uzsvērti Komisijas nezūdošā apņemšanās veicināt atkrastes atjaunīgās enerģijas izmantošanu un sasniegt jaunos vērīenīgos atkrastes enerģijas mērķus. Vēja enerģijas nozarei ir svarīga nozīme šo mērķu īstenošanā, taču arī okeāna enerģijas tehnoloģijām būs jādod būtisks ieguldījums. Turklāt atkrastes atjaunīgajai enerģijai ir nepieciešami specifiski komponenti tās piegādes ķēdē. Tāpēc paziņojumā ir izvērtēts līdz šim sasniegtais progress, aplūkotas galvenās problēmas, kas jāīstina nākotnē, un ierosināts, kā virzīties uz priekšu, proti:

- izstrādāt pārrobežu atkrastes elektrotīklus, pamatojoties uz uzticamām izmaksu un ieguvumu analīzes un izmaksu sadales metodēm;
- paātrināt atļauju izsniegšanu;
- stiprināt jūras telpisko plānošanu (JTP) kā līdzekli reģionālās sadarbības un ilgtspējīgas līdzāspastāvēšanas veicināšanai starp atkrastes atjaunīgo enerģiju un citām nozarēm jūrā;
- stiprināt atkrastes atjaunīgās enerģijas infrastruktūras noturību un jūras drošību;

---

<sup>1</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM:2020:741:FIN&qid=1605792629666>.

<sup>2</sup>COM(2023)669.

- turpināt pētniecības un inovācijas centienus, lai nodrošinātu ES līderpozīcijas tehnoloģiju jomā un ilgtspējīgus risinājumus, saskaņojot ar atkrastes atjaunīgo enerģiju saistītas darbības ar vides aizsardzību;
- atbalstīt ES piegādes ķēdes, lai tās saglabātu konkurētspēju un spētu palīdzēt sasniegt augstāku uzstādīto atkrastes jaudu līmeni ES, kā arī trešās valstīs, izmantojot īpašus tirdzniecības dialogus, citstarp iesaistot arī nozares pārstāvjus.

## 2. JAUNI MĒRĶI ATKRASTES ATJAUNĪGĀS ENERĢIJAS NOZARĒ

Lai nodrošinātu, ka tiek pilnībā izmantots atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciāls, Komisija 2020. gada novembrī publicēja īpašu ES stratēģiju par atkrastes atjaunīgo enerģiju “ES stratēģija atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciāla atraisīšanai klimatneitrālas nākotnes vārdā”<sup>3</sup> (turpmāk tekstā — stratēģija).

Stratēģija ir nozīmīga ar to, ka tajā tika ierosināti vairāki konkrēti pasākumi un atskaites punkti, lai atbalstītu atkrastes enerģijas nozares ilgtermiņa ilgtspējīgu attīstību un līdz 2030. gadam palielinātu uzstādīto atkrastes vēja enerģijas iekārtu jaudu. Tajā ir noteikti skaidri mērķi: nodrošināt, ka līdz 2030. gadam uzstādīto vēja enerģijas iekārtu jauda sasniedz vismaz 60 GW, un līdz 2050. gadam – vismaz 300 GW. Turklāt tika izvirzīts mērķis attiecībā uz okeāna enerģiju: nodrošināt, ka uzstādīto iekārtu jauda sasniedz vismaz 1 GW līdz 2030. gadam un vismaz 40 GW līdz 2050. gadam.

Kopš tā laika ir panākts ievērojams progress. Stratēģijā ierosinātie pasākumi lielā mērā ir īstenoti vai tiek īstenoti. Viena laikus ir notikuši nozīmīgi pavērsieni atkrastes atjaunīgās enerģijas jomā. Turklāt klimata un enerģētikas mērķos, kas atspoguļoti Klimata aktā<sup>4</sup> un tiesību aktu paketē “Gatavi mērķrādītājam 55 %”, kā arī plānā *REPowerEU*<sup>5</sup>, ir vēl vairāk uzsvērts, ka atkrastes atjaunīgajai enerģijai būs būtiska nozīme, lai nodrošinātu turpmāku dekarbonizāciju, piegādes drošību un aizstātu fosilo degvielu importu no Krievijas.

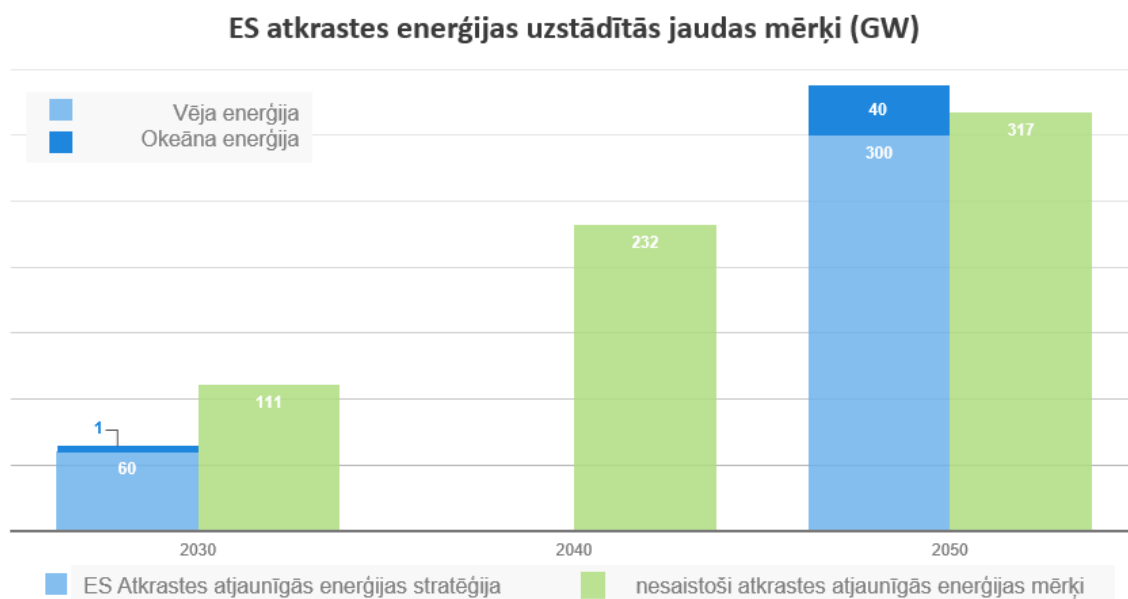
Pamatojoties uz stratēģiju un *TEN-E* regulu, 2023. gada janvārī dalībvalstis vienojās par nesaistošiem mērķiem attiecībā uz atkrastes atjaunīgās enerģijas (AAE) ražošanu līdz 2050. gadam un starpposma mērķiem 2030. un 2040. gadam katrā no pieciem ES jūras baseiniem. Salīdzinājumā ar stratēģiju jaunie mērķi ir vērienīgāki attiecībā uz uzstādīto jaudu. Līdz 2030. gadam sasniedzamie mērķi ir gandrīz divreiz augstāki nekā stratēģijā noteiktais 61 GW mērķis. Kopumā līdz šīs desmitgades beigām paredzēts uzstādīt

<sup>3</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM:2020:741:FIN>.

<sup>4</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2021/1119](#) (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”).

<sup>5</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Plāns *REPowerEU*” [COM/2022/230 final](#)).

aptuveni 111 GW AAE ražošanas jaudu, un līdz gadsimta vidum šis rādītājs pieaugs līdz aptuveni 317 GW. Attiecībā uz Ziemeļjūras baseinu 2023. gada aprīlī Ostendes samītā tika panākta vienošanās par mērķu vērienīguma turpmāku palielināšanu Ziemeļjūrā līdz vismaz 300 GW 2050. gadā.



2022. gadā kopējā ES27 atkrastes uzstādītā jauda bija 16,3 GW. Lai pārvarētu starpību starp 111 GW, ko dalībvalstis ir apņēmušās uzstādīt, un 2022. gadā uzstādīto jaudu, ir jāuzstāda vidēji gandrīz 12 GW gadā. Tas ir 10 reizes vairāk nekā 2022. gadā uzstādītie 1,2 GW.

Kopš Atkrastes stratēģijas sākšanas ES ir guvusi ievērojamus panākumus okeāna enerģijas attīstībā. Vairāki plūdmaiņu un viļņu enerģijas izmēģinājuma projekti ir krietni pavirzījušies uz priekšu, citstarp ar pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” un Inovāciju fonda atbalstu. Līdz 2027. gadam ir iespējams sasniegt 100 MW okeāna enerģijas jaudas, bet līdz desmitgades beigām vai nākamās desmitgades sākumam —1 GW.

Lai sasniegtu izvirzītos atkrastes enerģijas mērķus, ļoti svarīga ir reģionālā sadarbība. Valstu vadītāji un ministri 2022. gada 17. decembrī Rumānijā<sup>6</sup> un 2023. gada 24. aprīlī Beļģijā tikās atkrastes enerģijas samitos, lai vienotos par turpmāku sadarbības stiprināšanu politiskā līmenī un atkrastes atjaunīgās enerģijas pārrobežu projektu virzību. Šie samiti ir turpinājums 2022. gada Esbjergas un Marienborgas samitiem Dānijā, lai pastiprinātu sadarbību atkrastes atjaunīgās enerģijas izmantošanas paātrināšanā, kuros piedalījās arī Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena un komisāre Kadri Simsons.

Turklāt aizvien pieaug interese gaidāmajā COP28, kas notiks 2023. gada novembrī, noteikt globālu atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju, kas atbilstu Parīzes nolīguma

<sup>6</sup> [https://energy.ec.europa.eu/news/president-von-der-leyen-participates-high-level-summit-focused-energy-security-energy-partnerships-2022-12-16\\_en](https://energy.ec.europa.eu/news/president-von-der-leyen-participates-high-level-summit-focused-energy-security-energy-partnerships-2022-12-16_en); <https://northseasummit23.be/>.

mērķiem<sup>7</sup>. Tādējādi ir stimulēts strauji paātrināt visu veidu atjaunīgās enerģijas, tajā skaitā atkrastes atjaunīgās enerģijas, ražošanas izvēršanu. Šajā kontekstā G7 ministri jau ir vienojušies līdz 2030. gadam palielināt atkrastes vēja enerģijas jaudu par 150 GW.

Turpmāk Komisija turpinās īstenot stratēģijā paredzētos pasākumus, kā arī izmantos tos par pamatu pastiprinātiem centieniem sasniegt jaunus atkrastes enerģijas mērķus.

### **3. KĀ ĪSTENOT JAUNOS ATKRASTES ENERĢIJAS MĒRĶUS — ĪSTENOTĀS DARBĪBAS UN TURPMĀKIE PASĀKUMI**

#### **3.1. Tīklu infrastruktūras un reģionālās sadarbības stiprināšana**

Atkrastes vēja enerģijas jomā liela mēroga projektus var īstenot tālu no krasta. Tāpēc ļoti svarīga ir savlaicīga piekļuve labi funkcionējošam elektrotīklam gan jūrā, lai elektroenerģiju transportētu uz krastu, gan uz sauszemes, lai nodrošinātu nepieciešamos elektrotīkla uzlabojumus, kas vajadzīgi, lai pieprasījuma centri arī reģionos, kuri nav piekrastes reģioni, varētu pilnībā izmantot atkrastes atjaunīgās enerģijas apguves priekšrocības.

Pamatojoties uz iepriekšējo veiksmīgo pieredzi ar politiskajām augsta līmeņa grupām (ALG) kā reģionālās sadarbības struktūrām enerģētikas nozarē, ar pārskatīto *TEN-E* regulu ir izveidota pārrobežu sadarbībai labvēlīga sistēma. Tas ļauj ES virzīties uz integrētu un efektīvu atkrastes un sauszemes elektrotīklu, arī īstenojot hibrīdprojektus, kas savieno dalībvalstis, un atkrastes vēja enerģijas projektus — dažkārt ļoti liela mēroga, piemēram, plānotajām enerģētiskajām salām Ziemeļjūrā un Baltijas jūrā. Savienojot vairākas dalībvalstis, hibrīdprojekti un savstarpēji savienoti atkrastes elektrotīkli kopumā uzlabos piegādes drošību, samazinās patērētāju izmaksas un ietekmi uz vidi<sup>8</sup>.

Lai paātrinātu atkrastes atjaunīgās enerģijas izmantošanu, būtiska ir reģionālā sadarbība. Izmantojot reģionālos forumus, tai skaitā *TEN-E* reģionālās grupas un politiskās augsta līmeņa grupas<sup>9</sup>, Komisija ir veicinājusi atkrastes vēja un okeāna enerģijas tehnoloģiju attīstību jūras baseinu līmenī. Šos centienus pēdējā laikā ir sekmējis pastiprinātais noteikums par atkrastes elektrotīkliem pārskatītajā *TEN-E* regulā, kurā iekļauta prasība dalībvalstīm līdz 2050. gadam noteikt un regulāri atjaunināt nesaistošus mērķus attiecībā

---

<sup>7</sup> <https://unfccc.int/documents/9097>.

<sup>8</sup> Hibrīdtīkla projekts “Kriegers Flak — Combined Grid Solution” ir piemērs tam, kā novērst nepilnības Eiropas starpsavienotajā tīklā un veicināt vienota Eiropas enerģijas tirgus attīstību, vienlaikus sekmējot atjaunīgās enerģijas iekļaušanu. Projekts bija Eiropas kopīgu interešu projekts (KIP), un tā īstenošanu sekmēja *TEN-E* regula.

<sup>9</sup> Ziemeļu jūru enerģētiskās sadarbības satvars (*NSEC*), Augsta līmeņa grupa Dienvidrietumeiropas starpsavienojumu jautājumos, Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāns (*BEMIP*), Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas energosavienojums (*CESEC*), papildu informācija: [https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups\\_en](https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups_en).

uz atkrastes atjaunīgo enerģiju, paredzot starpposma mērķus 2030. un 2040. gadam. Nesaistošie 2023. gada janvāra nolīgumi tiks atjaunināti līdz 2024. gada decembrim.

Komisija ir veicinājusi pārrobežu sadarbību un mudinājusi dalībvalstis atkrastes atjaunīgās enerģijas attīstības mērķus iekļaut nacionālajos jūras telpiskajos plānos saskaņā ar nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem. Rezultātā dalībvalstis ir apzinājušas un atvēlējušas ievērojamas teritorijas atkrastes vēja enerģijas izmantošanai. Pašlaik visattīstītākie reģioni atkrastes enerģijas jomā ir Ziemeļjūras reģions un Baltijas reģions, kur Ziemeļu jūru enerģētiskās sadarbības satvars (*NSEC*) un Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojumu plāns (*BEMIP*) darbojas kā aktīvas reģionālās sadarbības platformas atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas paplašināšanai. Arī dalībvalstis no Atlantijas loka, Vidusjūras un Melnās jūras reģiona ir paziņojušas par vērienīgiem politiskiem mērķiem un sadarbojas ar ES kaimiņvalstīm šajos reģionos. Papildus tam kohēzijas politika atbalstīja makroreģionālās un jūras baseinu stratēģijas un starpreģionālo sadarbību, izmantojot izmēģinājuma projektus, piemēram, “Baltic Intergrid”<sup>10</sup>.

Lai papildinātu reģionālo sadarbību saskaņā ar *TEN-E* satvaru, pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā ir iekļauti noteikumi, kas atbalsta sadarbību un atkrastes atjaunīgās enerģijas izvēršanu. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm jāvienojas izveidot sistēmu sadarbībai kopīgos projektos ar vienu vai vairākām citām dalībvalstīm, lai ražotu atjaunīgo enerģiju. Tajā arī noteikts, ka dalībvalstīm jāpublicē informācija par atkrastes enerģijas apjomiem, ko tās plāno sasniegt ar konkursiem, pamatojoties uz orientējošiem mērķiem attiecībā uz atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanu, kas jāizvērs katrā jūras baseinā un kuri noteikti saskaņā ar *TEN-E* regulu. Šādu konkursu plānošanas koordinēšana atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē reģionālā līmenī jau tiek apspriesta dažās reģionālajās struktūrās, jo īpaši *NSEC* augsta līmeņa grupā. Direktīva arī mudina dalībvalstis savos jūras telpiskajos plānos atvēlēt teritorijas atkrastes atjaunīgās enerģijas projektiem, ņemot vērā jau veiktās un plānotās darbības attiecīgajās teritorijās.

Turklāt elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (*ENTSO-E*) kopā ar dalībvalstīm, Komisiju un pārvades sistēmu operatoriem (PSO) sadarbojas, izstrādājot **atkrastes tīkla attīstības plānus (ATAP)**, kas dalībvalstīm un potenciālajiem investoriem sniegs turpmākas stratēģiskas norādes, kartējot infrastruktūras vajadzības. Pamatojoties uz dalībvalstu nesaistošiem nolīgumiem, katram jūras baseinam tiks izstrādāti ATAP, kas sniegs augsta līmeņa perspektīvas par atkrastes enerģijas ražošanas jaudas potenciālu un no tā izrietošajām atkrastes elektrotīklu vajadzībām, citstarp ilgtermiņā līdz 2050. gadam. Tiks iekļautas potenciālās vajadzības attiecībā uz starpsavienojumiem, hibrīdprojektiem, radiālajiem savienojumiem, pastiprināšanu un udeņraža infrastruktūru. ATAP tiks ņemta vērā arī vides aizsardzība un citi jūras izmantošanas veidi.

Liela daļa šo vējparku saražotās elektroenerģijas faktiski var nonākt citās valstīs, arī valstīs, kuras neatrodas pie jūras. Tas, ka ieguvumi ir vairāk izkliedēti pa reģioniem, nozīmē, ka valstīm, kurās izvietota ražošana, var būt ierobežotāki stimuli īstenot visu savu atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciālu, ja netiek izmantoti atbilstoši sadarbības

---

<sup>10</sup> [Integrēta Baltijas jūras atkrastes vēja elektroenerģijas tīkla attīstība — Interreg Baltijas jūras reģions \(interreg-baltic.eu\)](https://interreg-baltic.eu).

mehānismi gan infrastruktūras, gan atjaunīgās enerģijas ražošanas jomā. Tādējādi var būt grūti pamatot, ka valstīs, kurās izvietota ražošana, tarifu maksātājiem un nodokļu maksātājiem jāsedz viss slogs, ja patiesībā daļa ieguvumu nonāk citur. Komisija pašlaik veic novērtējumu, lai noteiktu vajadzības un problēmas attiecībā uz **izmaksu un ieguvumu efektīvu un pragmatisku sadali**, kas ļautu sasniegt visus atkrastes enerģijas mērķus. Pētījuma mērķis ir sniegt informāciju turpmākajiem norādījumu dokumentiem attiecībā uz infrastruktūras projektu izmaksu sadali gan jūras baseina, gan projekta līmenī.

Turpinot īstenot *TEN-E* regulu, Komisija ir pievērsusies ar elektrotīklu saistītām problēmām. Tomēr joprojām pastāv vairākas problēmas, piemēram, nepieciešamība veicināt **apsteidzošas investīcijas** elektrotīklos un risināt **izmaksu sadales** jautājumus saistībā ar atkrastes tīkliem, enerģētiskajām salām un atkrastes centriem, kā arī elektrotīkliem, kas nepieciešami, lai integrētu atkrastes atjaunīgo enerģiju.

Attiecībā uz **tiesisko regulējumu** visi stratēģijā izklāstītie pasākumi tiks pabeigti, kad būs pieņemti **elektroenerģijas tirgus modeļa (ETM)** priekšlikumi. ETM priekšlikumā ir iekļauti noteikumi nolūkā veicināt elektroenerģijas pirkuma līgumu (EPL), kā arī cenu starpības līgumu (CSL) izmantošanu. Abu instrumentu mērķis ir veicināt cenu riska samazināšanu un stimulēt investīcijas, nodrošinot cenu paredzamību. Papildus cenai ETM sniedz atbildi uz vēl vienu problēmu, kas ir īpaši svarīga daļai atkrastes atjaunīgās enerģijas projektu, kuri atrodas atkrastes tirdzniecības zonā, proti, risku, ka sauszemes elektrotīkla ierobežojumu dēļ tiem var nebūt tirgus piekļuves hibrīdstarpsavienojumam, kuram tie ir pieslēgti. ETM ierosina šādu apjoma risku kompensēt ar atbilstošu finansiālu kompensāciju par “pārvades piekļuves garantiju”.

Turklāt ETM atzīst apsteidzošu investīciju nozīmi un pieprasa tarifu metodikās paredzēt atbilstošus stimulus apsteidzošām investīcijām un *TOTEX*<sup>11</sup> risinājumiem, kā arī paraugprakses apmaiņu starp regulatīvajām iestādēm. Tādējādi ETM un iepriekš minētais turpmākais darbs, kas saistīts ar apsteidzošām investīcijām un izmaksu sadali, ir savstarpēji papildinoši un nodrošina noteiktību investoriem.

Vēl viena stratēģijā ietvertā apņemšanās bija sākt izstrādāt grozījumus Komisijas Regulā (ES) 2016/1447 par elektrotīkla pieslēguma prasībām, kuras piemērojamas augstsprieguma līdzstrāvas sistēmām un līdzstrāvas sistēmai pieslēgtiem elektroenerģijas parka moduļiem (*HVDC* tīkla kodekss), lai nodrošinātu, ka tā ir piemērota turpmākai attīstībai atkrastes tīklu jomā. Elektroenerģijas nozares ieinteresēto personu komiteja<sup>12</sup> ir sākusi šo darbu.

Pamatojoties uz minēto, Komisija pievērsīsies šādiem jautājumiem:

- Komisija, cieši apspriežoties ar dalībvalstīm un attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem (PSO), Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūru (*ACER*) un valstu regulatīvajām iestādēm (*VRI*), publicēs **norādījumus īpaši**

<sup>11</sup> Kopējie izdevumi (*TOTEX*), kas ietver kapitālizdevumus (*CAPEX*) un darbības izdevumus (*OPEX*).

<sup>12</sup> *CROS* 1. fāzes ziņojums ir pieejams šeit: [https://www.entsoe.eu/network\\_codes/cnc/expert-groups](https://www.entsoe.eu/network_codes/cnc/expert-groups).

**izmaksu un ieguvumu analīzei un izmaksu sadalei**, ņemot vērā divus aspektus: pirmkārt, atkrastes tīklu attīstības plānu līmenī pa jūras baseiniem, lai nodrošinātu principus, kas var palīdzēt *ENTSO-E* uzlabot turpmākās plānu versijas, un, otrkārt, projektu līmenī, ņemot vērā gan atjaunīgo enerģiju, gan infrastruktūru pārrobežu atkrastes elektrotīklu projektiem. Norādījumu dokuments tiks izstrādāts, pamatojoties uz plašu informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm, arī politiskā līmenī, un tas palīdzēs iestādēm un projektu iniciatoriem risināt diskusijas par jauniem iespējamiem pārrobežu projektiem, tādējādi veicinot atkrastes atjaunīgās enerģijas nozares attīstību.

- Īstenojot pārskatīto *TEN-E* regulu un Atjaunojamo energoresursu direktīvu, Komisija centīsies palielināt atkrastes hibrīdprojektu un kopīgu projektu pievilcību salīdzinājumā ar valstu projektiem. Papildus ATAP un norādījumiem par izmaksu un ieguvumu sadali Komisija sadarbojas ar likumdevējiem, lai paātrinātu ETM pieņemšanu nolūkā uzlabot tiesisko regulējumu. Ņemot vērā 2023. gada Kopenhāgenas Enerģētikas infrastruktūras foruma<sup>13</sup> secinājumus, Komisija pievērsīsies arī apstieidzošām investīcijām, organizējot darbsemināru ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un, ja nepieciešams, izstrādājot norādījumus.
- Pamatojoties uz ieguvumiem un sasniegumiem, Komisija turpinās izmantot augsta līmeņa grupas **labākai sadarbībai un koordinācijai, lai paātrinātu izvēršanu**, apsverot dažādu atkrastes aktīvu un dalībnieku (PSO, VRI, atjaunīgās enerģijas projektu attīstītāji, dalībvalstis) ekonomiskos pamatojumus, veicinot atkrastes tirdzniecības zonu izveidi un mazinot papildu riskus, kas var būt saistīti ar atkrastes hibrīdprojektiem.
- Komisija ar augsta līmeņa grupu palīdzību veicinās arī dalībvalstu **iepriekšējas plānošanas turpmāku koordināciju attiecībā uz atkrastes atjaunīgās enerģijas izsoļu paziņojumu publicēšanu**, kas ietver izsoļu grafiku regulāru publicēšanu. Šajā kontekstā Komisija veicinās arī turpmāku informācijas apmaiņu par izsoļu kritēriju konvergenci. Paredzams, ka tas īpaši atvieglos kopīgu projektu un hibrīdprojektu īstenošanu. Vēja enerģijas rīcības plāna būtisks elements ir arī izsoļu modeļa uzlabošana.

### 3.2. Atļauju izsniegšanas paātrināšana

Ņemot vērā 2. nodaļā aprakstītos vērienīgos mērķus, pašreizējais projektu īstenošanas temps būs ievērojami jāpaātrina.

**Atkrastes elektrotīklu infrastruktūras projektiem** bieži vien tiek piemērotas garas atļauju piešķiršanas procedūras, ņemot vērā projektu aptverto attālumu un pārrobežu raksturu. Tas savukārt ietekmē nepieciešamo tīklu paātrināto ieviešanu, lai nodrošinātu ES elektrifikāciju. Pārskatītajā *TEN-E* regulā ir iekļauti papildu noteikumi, kuru mērķis ir paātrināt atļauju izsniegšanas procesu, piemēram, izveidojot **vienotu kontaktpunktu**

<sup>13</sup> [https://energy.ec.europa.eu/document/download/b74bef91-5434-4928-ae6e-36c9ae0b77c5\\_en?filename=Conclusions%209th%20EIF\\_13%20June%20FINAL.pdf](https://energy.ec.europa.eu/document/download/b74bef91-5434-4928-ae6e-36c9ae0b77c5_en?filename=Conclusions%209th%20EIF_13%20June%20FINAL.pdf).

kopīgu interešu atkrastes projektiem. Ar to arī tiek izveidota sistēma, kas veicina lielāku sabiedrības atbalstu, pateicoties savlaicīgai un iekļaujošai sabiedrības līdzdalībai. Šajā nolūkā Komisija atbalsta arī sadarbību starp valstu kompetentajām iestādēm (VKI) atļauju izsniegšanas jomā, lai atvieglotu paraugprakses apmaiņu un nodrošinātu efektīvas atļauju izsniegšanas procedūras visās dalībvalstīs. Šādas diskusijas un sadarbība notiek īpašā platformā, kā arī *TEN-E* regulas reģionālajās grupās.

Pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā ir iekļauti noteikumi, kas **vienkāršo un paātrina atļauju izsniegšanu** atjaunīgās enerģijas projektiem, kā arī infrastruktūras projektiem, kas nepieciešami, lai integrētu papildu atjaunīgos energoresursus elektroenerģijas sistēmā. Tajā pausts aicinājums izveidot īpašas “atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas” (AEPAT), kurās atļaujas atjaunīgās enerģijas projektiem varētu izsniegt ātri un līdzsvaroti saskaņā ar vides un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības apsvērumiem. Dalībvalstis var arī noteikt līdzīgas īpašas infrastruktūras teritorijas elektrotīkliem un krātuvēm, kas nepieciešamas atjaunīgo energoresursu integrācijai sistēmā. Atļauju izsniegšanas termiņos atjaunīgās enerģijas projektiem ir iekļauti ietekmes uz vidi novērtējumi, ja tādi ir nepieciešami, un, ņemot vērā atkrastes atjaunīgās enerģijas projektu sarežģītību, termiņi šiem projektiem ir par vienu gadu garāki nekā sauszemes projektiem. Eiropas Komisijas izveidotā Enerģētikas un rūpniecības ģeogrāfiskā laboratorija (ERGL) nodrošina plašu attiecīgo datu kopu klāstu un var palīdzēt dalībvalstīm racionalizēt AEPAT noteikšanu<sup>14</sup>.

Papildus likumdošanas pasākumiem ieteikumam par atļauju izsniegšanas procedūras paātrināšanu pievienotajos norādījumos, ko 2022. gada 18. maijā pieņēma kā daļu no plāna *REPowerEU*, ir iekļauti labas prakses piemēri, kas var atbalstīt atkrastes atjaunīgās enerģijas izvēršanu, piemēram, teritorijas daudzfunkcionāla izmantošana un jūras vējparku atrašanās vietu iepriekšēja novērtēšana no vides viedokļa. Pēc ieteikuma<sup>15</sup> un norādījumu<sup>16</sup> pieņemšanas tika izveidota neformāla Komisijas ekspertu grupa, kuras sastāvā ir dalībvalstu eksperti. Ekspertu grupa apspriedīs ieteikumu īstenošanu un apmainīsies ar labas prakses piemēriem vairākos jautājumos, citstarp par atkrastes atjaunīgo enerģiju.

Turklāt [saskaņotā rīcība attiecībā uz Atjaunojamo energoresursu direktīvu](#) (*CA RES*) ir ES dalībvalstu un Eiropas Komisijas kopīga iniciatīva. Tās mērķis ir veicināt informācijas un valstu pieredzes apmaiņu, lai atbalstītu Atjaunojamo energoresursu direktīvas rezultātīvu transponēšanu un īstenošanu, citstarp attiecībā uz noteikumiem par atļauju izsniegšanu. Turklāt pieņemtajos atveseļošanas un noturības plānos ir iekļautas arī reformas, kuru mērķis ir uzlabot atkrastes vējparku izvēršanas regulatīvo režīmu. Eiropas Komisija ar Tehniskā atbalsta instrumentu arī atbalsta ES dalībvalstis, sniedzot tām pielāgotas speciālās zināšanas reformu izstrādē un īstenošanā<sup>17</sup>.

<sup>14</sup> <https://energy-industry-geolab.jrc.ec.europa.eu/>.

<sup>15</sup> [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=PI\\_COM%3AC%282022%293219&qid=1653033569832](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=PI_COM%3AC%282022%293219&qid=1653033569832).

<sup>16</sup> [https://energy.ec.europa.eu/publications/speeding-permit-granting-and-ppas-swd2022149151\\_en](https://energy.ec.europa.eu/publications/speeding-permit-granting-and-ppas-swd2022149151_en).

<sup>17</sup> [https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi\\_lv](https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_lv).

Pamatojoties uz minēto, Komisija pievērsīsies šādiem jautājumiem:

- Komisija pastiprinās atbalstu valstu iestādēm, lai palīdzētu tām īstenot noteikumus par atļauju izsniegšanas procedūru paātrināšanu, izmantojot *CA RES* saskaņā ar Atjaunojamo energoresursu direktīvu, un atbalstīs to valstu kompetento iestāžu<sup>18</sup> darbu un informācijas apmaiņu, kas atbildīgas par atļauju izsniegšanu saskaņā ar *TEN-E* regulu, citstarp sniedzot tehnisko palīdzību dalībvalstu grupai. Komisija arī atbalstīs dalībvalstis saistībā ar tādu noteikumu par atļauju izsniegšanas paātrināšanu visiem elektrotīkliem īstenošanu, kas vajadzīgi, lai integrētu atjaunīgo enerģiju, vajadzības gadījumā mobilizējot Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupu (*SMET*).

### 3.3. Integrētas jūras telpiskās plānošanas nodrošināšana

Jūras telpiskā plānošana (JTP) ir instruments, kas nepieciešams, lai iedalītu jūras telpu dažādiem jūras izmantošanas veidiem, izmantojot ekosistēmas pieeju, un nodrošinātu ekosistēmu ilgtermiņa līdzāspastāvēšanu un saglabāšanu. Komisija ir izveidojusi ES JTP platformu zināšanu un pieredzes apmaiņai, sagatavojusi norādījumus par to, kā risināt pretrunas ar nozarēm, kas konkurē ar AAE ražošanu, un izdevusi paraugpraksi attiecībā uz teritorijas daudzfunkcionālu izmantošanu un pārrobežu sadarbību. Komisija turpinās veicināt valstu jūras telpisko plānošanu, apzinot iespējamās pretrunas, sniedzot norādījumus, atbalstot pārrobežu sadarbību un projektus šajās jomās. Šie centieni ietver atbalstu valstu iestādēm saistībā ar JTP direktīvas<sup>19</sup> īstenošanu, citstarp attiecībā uz AAE attīstību.

Plānojot atkrastes atjaunīgās enerģijas pasākumus, būs jānodrošina līdzāspastāvēšana ar citām cilvēku darbībām un jūras izmantošanas veidiem, vienlaikus nodrošinot vides un dabas aizsardzības un atjaunošanas mērķu sasniegšanu, kā arī kuģošanas drošību jūrā. Komisija 2023. gada maijā izveidoja **Eiropas Zilo forumu** jūras lietotājiem, lai veicinātu atklātu un perspektīvu dialogu starp zinātni un ieinteresētajām personām, kas iesaistītas jūras aizsardzībā, enerģētikā, jūrniecībā un transportā, zvejniecībā un akvakultūrā, tūrismā un veselības aizsardzībā. Turklāt zivsaimniecības nozarē Komisija cieši sadarbojas ar nozares pārstāvjiem un reģionālajām konsultatīvajām padomēm, lai veicinātu zināšanu apmaiņu un dialogu.

Lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas savus jūras telpiskos plānus un ir noteikušas un atvēlējušas vietu atkrastes atjaunīgās enerģijas projektiem. 17 no 22 piekrastes dalībvalstīm ir izstrādājušas plānu, kā noteikts **JTP direktīvā**. Vairāki plāni tiek pārskatīti, lai ņemtu vērā vērienīgākus mērķus attiecībā uz atkrastes atjaunīgo enerģiju, kā arī dabas aizsardzības un atjaunošanas mērķrādītājus saskaņā ar ES biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam. Komisija aicina tās dalībvalstis, kuras vēl nav pieņēmušas savus JTP kā daļu no stratēģiskas un integrētas plānošanas, izpildīt savu juridisko pienākumu un atvēlēt telpu enerģētikas vajadzībām, saskaņojot to ar citām saimnieciskajām

<sup>18</sup> Valstu kompetentās iestādes (VKI) 2021. gadā vienojās izveidot īpašu sadarbības forumu. Komisija ir atbalstījusi VKI iniciatīvu, atbalstot to regulāro sanāksmju koordinēšanu un centienus apzināt paraugpraksi un iespējas atļauju izsniegšanas procedūru paātrināšanai.

<sup>19</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A32014L0089>.

darbībām, arī zivsaimniecību, izmantojot integrētu sinerģijas pieeju, saskaņā ar nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (NEKP).

**ES Jūras stratēģijas pamatdirektīva (JSPD)**<sup>20</sup> ir izstrādāta, lai aizsargātu jūras ekosistēmu un biodaudzveidību, no kuras ir atkarīga mūsu veselība un ar jūru saistītās ekonomiskās un sociālās darbības. Šajā direktīvā noteikts, ka jāpanāk labs ES jūru vides stāvoklis, tādējādi nodrošinot, ka jūras vide ir tīra, veselīga un produktīva, vienlaikus ļaujot pašreizējām un nākamajām paaudzēm ilgtspējīgi izmantot jūras preces un pakalpojumus. Proti, direktīvā uz ekosistēmu balstītas pieejas satvarā aicināts pievērsties cilvēka darbības kumulatīvajai ietekmei uz jūras vides stāvokli, veicot nepieciešamos pasākumus, lai sasniegtu labam vides stāvoklim noteiktās robežvērtības.

Saskaņā ar **OSPAR konvenciju** par Atlantijas okeāna Ziemeļaustrumu daļas piekrastes un jūras vides aizsardzību<sup>21</sup> tehniskā grupa, kas nodarbojas ar atkrastes atjaunīgās enerģijas nozares attīstību, ar pētījumu palīdzību pēta atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas ietekmi uz jūras vidi un biodaudzveidību. Līdzīga sadarbība notiek saskaņā ar **HELCOM konvenciju** — **HELCOM** un Baltijas jūras redzējuma un stratēģijas grupas (**VASAB**) kopīgi vadītās darba grupas mērķis ir nodrošināt sadarbību starp Baltijas jūras reģiona valstīm, lai Baltijas jūrā nodrošinātu saskaņotus reģionālos jūras telpiskās plānošanas (JTP) procesus. Pētniecības centienos galvenā uzmanība pievērsta konkrētām teritorijām un sugām atbilstoši pašreizējam atkrastes vējparku izvietojuma līmenim, tomēr ir nepieciešams nepārtraukts pētniecības un inovāciju finansējums, lai risinātu ar kumulatīvo ietekmi saistītās problēmas. Tas tika uzsvērts arī nesenajā Eiropas Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā<sup>22</sup>.

Pamatojoties uz minēto, Komisija pievērsīsies šādiem jautājumiem.

- Saskaņojot jūras telpisko plānošanu ar kopējo AAE mērķrādītāju palielināšanu un jūras baseinu mērķiem, Komisija kopā ar dalībvalstīm un reģionālajām organizācijām izpētīs veidus, kā pāriet no valsts mēroga jūras telpiskās plānošanas ar pārrobežu konsultācijām uz reģionālu jūras telpisko plānošanu attiecīgajos jūras baseinos, nodrošinot, ka tiek atvēlētas pietiekami lielas jūras teritorijas, lai varētu īstenotu šādu atkrastes atjaunīgās enerģijas mērķu sasniegšanu. Tam jābūt saderīgam ar citām jūras saimnieciskajām darbībām, kā arī ar vidiskajiem mērķiem un jūras dabas aizsardzības un atjaunošanas mērķrādītājiem. Kā uzsvērts stratēģijā, Komisija atbalstīs arī piekrastes reģionus, ES tālākos reģionus un salas, lai izmantotu to lielo atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciālu.
- Pamatojoties uz spēkā esošo tiesisko regulējumu un finansēšanas instrumentiem, piemēram, pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, Komisija papildinās atbalstu dalībvalstīm, lai apzinātu, novērtētu un risinātu atkrastes atjaunīgās enerģijas iekārtu

<sup>20</sup> [https://environment.ec.europa.eu/topics/marine-and-coastal-environment\\_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/marine-and-coastal-environment_en).

<sup>21</sup> [https://www.ospar.org/site/assets/files/1169/ospar\\_convention.pdf](https://www.ospar.org/site/assets/files/1169/ospar_convention.pdf).

<sup>22</sup> Eiropas Revīzijas palāta: Īpašais ziņojums Nr. 22/2023: “Atkrastes atjaunīgā enerģija Eiropas Savienībā: vērienīgi izaugsmes plāni, bet ilgtspēja joprojām ir problemātiska”.

ietekmi uz ekosistēmām un biodaudzveidību, citstarp kumulatīvo ietekmi jūras baseina līmenī<sup>23</sup>.

- Komisija atbalstīs dalībvalstis, veidojot nepieciešamās saiknes starp AAE attīstību, JTP un jūras stratēģijām, kas izstrādātas saskaņā ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvu, lai sasniegtu atkrastes atjaunīgās enerģijas mērķus un labu vides stāvokli, izmantojot atbilstošus forumus, piemēram, Paplašinātā Ziemeļjūras baseina iniciatīvu (*GNSBI*).
- Izmantojot ekspertu grupu sanāksmes, reģionālo sadarbību un atbalstu īpašiem projektiem, Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai, pārskatot valsts JTP, iekļautu daudzfunkcionāli izmantojamas teritorijas. Tas atvieglotu atļauju izsniegšanas procesus un atkrastes projektu, arī tīklu, līdzāspastāvēšanu.

### 3.4. Infrastruktūras noturības stiprināšana

Krievijas agresijas karš Ukrainā un gāzes cauruļvada “Nord Stream” sabotāža parāda noturīgas infrastruktūras lielo nozīmi gan aizsardzības, gan enerģētikas nozarei. Komisija un EADD 2023. gada martā pieņēma atjauninātu **ES Jūras drošības stratēģiju** (ESJDS)<sup>24</sup> un rīcības plānu. Paredzams, ka 2023. gada oktobrī Padome apstiprinās pārskatīto ES Jūras drošības stratēģiju. Stratēģija un tās rīcības plāns ir atjaunināti, lai cita starpā pievērstos apdraudējumiem kritiskajai jūras infrastruktūrai. Pārskatītajā stratēģijā ir iekļauti dažādi pasākumi, kas uzlabos tādas infrastruktūras kā energoresursu cauruļvadi, datu un elektroenerģijas kabeļi, vējparki, ostas u. c. uzraudzību, aizsardzību un noturību pret parastiem, hibrīdiem un kiberuzbrukumiem. Stratēģijā aplūkota arī AAE projektu un aizsardzības pasākumu līdzāspastāvēšanas risinājumu īstenošana. Šādu risinājumu izstrādi veicinās projekts “Symbiosis”.

2023. gada janvārī stājās spēkā **Direktīva par kritisko vienību noturību**<sup>25</sup> (KVN direktīva) un **Direktīva, ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kibdrošības līmeni visā Savienībā**, (TID2 direktīva), kas paredz jaunus noteikumus kritisko vienību noturības stiprināšanai. Janvārī Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena kopā ar NATO ģenerālsekretāru Jensu Stoltenbergu arī paziņoja par darba grupas izveidi noturīgas infrastruktūras jomā, lai uzlabotu sadarbību ar mūsu galvenajiem partneriem. Darba grupas galīgais novērtējuma ziņojums tika publicēts 2023. gada jūnijā<sup>26</sup>. Padome 2022. gada decembrī pieņēma ieteikumu par Savienības mēroga koordinētu pieeju kritiskās infrastruktūras noturības stiprināšanai. Viena no prioritātēm šajā jomā ir noturības testu veikšana, sākot ar enerģētikas nozari. Šeit ļoti svarīga nozīme ir dalībvalstīm, un šajā svarīgajā jautājumā būtiska ir sadarbība. Komisija 2023. gada septembrī pieņēma priekšlikumu Padomes ieteikumam par plānu koordinētai Savienības

<sup>23</sup> Tas atbilst Eiropas Revīzijas palātas īpašajam ziņojumam “Atkrastes atjaunīgā enerģija Eiropas Savienībā”.

<sup>24</sup> [https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/other-sectors/maritime-security-strategy\\_en](https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/other-sectors/maritime-security-strategy_en).

<sup>25</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp.).

<sup>26</sup> [EU-NATO Final Assessment Report Digital.pdf \(europa.eu\)](#).

līmeņa reaģēšanai uz kritiskās infrastruktūras ar būtisku pārrobežu nozīmi traucējumiem<sup>27</sup>. Lai sekmīgi stiprinātu mūsu gatavību, ir ļoti svarīgi, lai dalībvalstis apmainītos ar informāciju — pat konfidencialu, ja nepieciešams.

Saskaņā ar stratēģiju Komisija un Eiropas Aizsardzības aģentūra ir izveidojušas kopīgu projektu “**Symbiosis**”<sup>28</sup>, ko atbalsta pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” un kam piešķirti 2 miljoni EUR. Projektā tiks apzināti un novērsti šķēršļi atkrastes atjaunīgās enerģijas attīstībai teritorijās, kas tiek izmantotas vai rezervētas pašreizējām un turpmākām militārām darbībām un mērķiem. Projekts sākas 2022. gada oktobrī un ilgs līdz 2025. gada 31. martam.

Ņemot vērā Krievijas agresijas karu Ukrainā, Krievijas kuģu klātbūtni jūras infrastruktūras tuvumā Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā, kā arī uzbrukumus “Nord Stream 2” cauruļvadiem, ES pievērš lielāku uzmanību jūras drošībai un kritiskās infrastruktūras noturībai jūrā. Prioritāte būs nodrošināt sekmīgu līdzāspastāvēšanu starp enerģētikas un aizsardzības infrastruktūru jūrā. Komisija:

- centīsies stiprināt atkrastes atjaunīgās enerģijas infrastruktūras noturību un aizsardzību, ņemot vērā reģionālās īpatnības un apdraudējuma līmeni;
- pastiprinās sadarbību starp dalībvalstīm ar attiecīgo aģentūru atbalstu, lai izstrādātu reģionālos uzraudzības plānus attiecībā uz atkrastes infrastruktūru;
- attīstīs sadarbību kibernetikas jautājumos attiecībā uz atkrastes jomu ar līdzīgi domājošām valstīm ārpus ES divpusējā un daudzpusējā līmenī, piemēram, saistībā ar kibernetiku.

### 3.5. Pētniecība un inovācija atkrastes enerģijas atbalstam

Pētniecībai un inovācijai ir bijusi būtiska nozīme, lai ES kļūtu par līderi konkrētu atkrastes tehnoloģiju jomā, piemēram, atkrastes vēja enerģijas jomā<sup>29</sup>. Lai saglabātu šo līderpozīciju, svarīgi ir nepārtraukti centieni pētniecībā un inovācijā. ES pētniecības un inovācijas pasākumi tiek veikti arī saistībā ar vairākām citām jaunām tehnoloģijām, kas ir svarīgas atkrastes nozarei, piemēram, peldošiem fotoelementiem, aļģēm kā ilgtspējīgas biodegvielas avotam un atkrastes ūdeņraža sistēmām. Tā kā dažas tehnoloģijas, piemēram, fiksētas atkrastes vējturbīnas, ir sasniegušas augstu tehnoloģiskās gatavības līmeni, ir nepieciešams ieviest inovācijas ražošanas procesos, lai palielinātu ražošanas apjomus, vienlaikus turpinot pētīt jaunas koncepcijas, kuru industrializācija un standartizācija prasīs ilgāku laiku.

---

<sup>27</sup> COM(2023) 526 final.

<sup>28</sup> [https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/eda-symbiosis\\_factsheet---v4.pdf](https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/eda-symbiosis_factsheet---v4.pdf).

<sup>29</sup> JRC, Tīras enerģijas tehnoloģiju observatorija: Vēja enerģija Eiropas Savienībā — 2023. gada ziņojums par tehnoloģiju attīstības tendencēm, vērtības ķēdēm un tirgiem.

Viena no prioritātēm ir peldošas atkrastes vējturbīnas, jo šī tehnoloģija ir nepieciešama, lai izmantotu potenciālu dziļākos ūdeņos, piemēram, Atlantijas okeānā un Vidusjūrā. Lai pārbaudītu un uzlabotu veiktspēju un samazinātu izmaksas, tiek izstrādāti prototipi un demonstrējumi. Lai gan tiek attīstītas daudzas dažādas peldošu vējturbīnu tehnoloģijas, neviena koncepcija līdz šim nav guvusi pārsvaru pār citām. Tomēr dažādie risinājumi ir dažādos tehnoloģiju gatavības līmeņos, un daži no tiem ir tuvāk ieviešanai tirgū. Īrija, Portugāle, Spānija, Itālija, Malta un Grieķija ir apzinājušas potenciālās vietas peldošo vējturbīnu projektu attīstībai, un Francija organizē pirmo konkursu par komerciālu peldošo vējturbīnu parku.

Kopš Atkrastes stratēģijas<sup>30</sup> sākšanas ES ir guvusi ievērojamus panākumus okeāna enerģijas attīstībā. Tas īpaši ir panākts, izmantojot ES finansējumu pētniecībai un inovācijai. Tomēr progress ir nepieciešams daudzās jomās, piemēram, okeāna enerģijas ierīču projektēšanā un apstiprināšanā, loģistikā un jūras operācijās. Pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā ir noteikts indikatīvs mērķrādītājs — līdz 2030. gadam vismaz 5 % no visām jaunajām iekārtām jābūt inovatīvām atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtām, kurās izmanto, piemēram, okeāna enerģijas tehnoloģijas. Tāpēc Komisija mudinās dalībvalstis pārskatītajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos (NEKP) iekļaut mērķtiecīgu politiku, lai atbalstītu okeāna enerģijas tehnoloģiju ieviešanu.

Komisija ir izveidojusi tīmekļvietni, kurā sniegts pārskats par ES finansējuma programmām, kas saistītas ar atkrastes atjaunīgās enerģijas projektu finansēšanu<sup>31</sup>, tajā skaitā, bet ne tikai, pētniecību un inovāciju. Kā redzams šajā pārskatā, laikposmā no 2009. gada līdz 2022. gadam atkrastes tehnoloģijas ir saņēmušas lielāko daļu ES finansējuma visās vēja enerģijas pētniecības un inovācijas prioritātēs.

Dažādi pamatprogrammas “**Apvārsnis Eiropa**” projekti, jo īpaši 2. pīlāra 5. klimata, enerģētikas un mobilitātes klastera projekti, ir atbalstījuši atkrastes atjaunīgo enerģiju. Piemēram, projekts “InterOPERA” ir ES paraugprojekts, kura mērķis ir atbalstīt PSO, ražotāju un atkrastes vēja enerģijas projektu attīstītāju sadarbību, lai sāktu liela mēroga augstsprieguma līdzstrāvas (HVDC) elektrotīkla demonstrējumu projektu. Citos projektos ir atbalstīta jaunu vēja, okeāna un saules enerģijas peldošo tehnoloģiju projektu izstrāde, kā arī sistemātiska aprites principam atbilstoša dizaina integrēšana atjaunīgās enerģijas pētniecībā un inovācijā. Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” misija “Atjaunot mūsu okeāna un ūdeņu stāvokli” ir sākusi vairākus pētniecības projektus, lai uzlabotu zināšanas par akvakultūras ražošanas integrēšanu atkrastes vējparkos.

**Eiropas Reģionālās attīstības fonds** ir atbalstījis arī vairākus projektus nolūkā veicināt atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanu, citstarp, piemēram, inovatīvu, efektīvāku augstsprieguma kabeļu izstrādi un atkrastes vēja inovāciju centra izveidi Ēmshāvenā (Nīderlandē)<sup>32</sup>. **Atveseļošanas un noturības mehānisms** finansē atkrastes vēja enerģijas

<sup>30</sup> JRC, Tīras enerģijas tehnoloģiju attīstība un perspektīvas — 2023. gada ziņojums.

<sup>31</sup> [Pārskats par ES finansējumu atkrastes atjaunīgajai enerģijai: https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-funding-offshore-renewables\\_en](https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-funding-offshore-renewables_en).

<sup>32</sup> Plašāka informācija par šiem un citiem Kohēzijas politikas atbalstītajiem vēja enerģijas projektiem ir atrodama tīmekļvietnē <https://kohesio.ec.europa.eu/lv/projekti>.

(1500 MW), peldošo vējturbīnu un saules enerģijas iekārtu (100 MW) un jūras enerģijas izmēģinājuma projektu izvērsanu. Tas finansē arī atkrastes enerģētiskās salas, atkrastes enerģijas platformu un vējparku uzturēšanai nepieciešamās ostu infrastruktūras būvniecību.

**Inovāciju fonds** ir veicis pasākumus, lai atbalstītu tādus revolucionārus projektus kā okeāna enerģijas tehnoloģijas, un nesen kategorijā “vidēja lieluma izmēģinājuma projekti” dotāciju piešķiršanai tika atlasīti divi okeāna projekti. Vienā projektā ir integrēti vairāki enerģijas avoti, to vidū viļņu un vēja enerģija, kā arī pilna ūdeņraža sistēma (elektrolīzers, uzglabāšana un degvielas elementi). Inovāciju fondam ir arī ražošanas kategorija, kas attiecas uz inovatīvām tehnoloģijām tīro tehnoloģiju ražošanā. Tas ietver atjaunīgās enerģijas ražošanas komponentus. Nākamā uzaicinājuma apjoms būs 4 miljardi EUR, un tas būs paredzēts visu lielumu projektiem.

Saskaņā ar **programmu InvestEU**, kas atbalsta arī privātās investīcijas atkrastes atjaunīgajā enerģijā, līdz šim ir apstiprināti aizdevumi atkrastes projektiem vairāk nekā 1 miljarda EUR apmērā. Piemēram, EIB nesen parakstīja vienošanos par līdzfinansējumu pirmā atkrastes vējparka būvniecībai Polijā, kas ir viens no lielākajiem pasaulē, piešķirot aizdevumu līdz 610 miljoniem EUR, no kuriem 350 miljonus EUR nodrošina programma *InvestEU*<sup>33</sup>.

Komisija ir cieši sadarbojusies ar **energotehnoloģiju stratēģiskā plāna (SET plāns)** valstīm, lai **pārskatītu SET plāna mērķrādītājus** attiecībā uz okeāna enerģiju un atkrastes vēja enerģiju, to īstenošanas programmas un lai izveidotu papildu SET plāna darba grupu *HVDC* jautājumos. Komisija:

- atbalstīs Eiropas Tehnoloģiju un inovāciju platformu (ETIP) vēja enerģijas jomā, lai pārskatītu un līdz 2023. gada beigām publicētu tās stratēģisko pētniecības un inovāciju programmu, un atbalstīs ETIP okeāna enerģijas jomā, lai pārskatītu un 2024. gada pavasarī publicētu tās stratēģisko pētniecības un inovāciju programmu;
- 2024. gadā, īstenojot pārskatīto SET plānu un ņemot vērā jaunākās politiskās prioritātes, atkārtoti izvērtēs un, iespējams, pārskatīs SET plāna īstenošanas darba grupas pētniecības un inovācijas mērķus vēja enerģijas jomā un veicinās lielāku valstu pārstāvību šajā grupā;
- 2024. gadā, īstenojot pārskatīto SET plānu, īpašu uzmanību pievērsīs ražošanai, apritīgumam, materiāliem, prasmēm un sabiedrības vajadzībām, lai sekmētu tīrās enerģijas nozares, citstarp atkrastes atjaunīgās enerģijas, konkurētspēju.

Turpmākajos gados stratēģijā noteiktās pētniecības un inovācijas darbības tiks turpinātas un pilnveidotas, galvenokārt izmantojot **pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”** un tās

<sup>33</sup> [https://www.eib.org/en/press/all/2023-341-poland-investeu-eib-supports-one-of-the-world-s-largest-wind-farms-with-eur610-million-in-financing#:~:text=The%20European%20Investment%20Bank%20\(EIB,by%20the%20LLC%20Baltic%20Power.](https://www.eib.org/en/press/all/2023-341-poland-investeu-eib-supports-one-of-the-world-s-largest-wind-farms-with-eur610-million-in-financing#:~:text=The%20European%20Investment%20Bank%20(EIB,by%20the%20LLC%20Baltic%20Power.)

**darba programmas**, kā arī attiecīgos gadījumos īpašus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus. Konkrētāk, Komisija:

- turpinās pievērst galveno uzmanību *apritīgumam* kā prioritātei, ņemot vērā, ka apritīgi risinājumi var palielināt nozares konkurētspēju, samazināt izejvielu piegādes pārtraukumu risku un uzlabot atkrastes atjaunīgās enerģijas vidiskos un ilgtspējas rādītājus;
- 2024. gadā sāks virkni projektu, kas vērsti uz progresīviem magnētu materiāliem, īpašu uzmanību pievēršot vējturbīnās izmantotajiem pastāvīgajiem magnētiem. Šie projekti palīdzēs vējturbīnās aizstāt kritiskās izejvielas, lai samazinātu atkarību no izejvielām;
- 2024. gadā sāks pētniecības un inovācijas pasākumus, lai *samazinātu atkrastes vējparku ietekmi uz vidi un optimizētu to sociālekonomisko ietekmi*. Īpaša uzmanība tiks pievērsta kumulatīvajai ietekmei, ko uz ekosistēmām jūras baseina līmenī rada dažādas cilvēku darbības un daudzi atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas parki;
- turpinās centienus uzlabot *rūpniecības produktivitāti un efektivitāti* visā atkrastes vēja enerģijas vērtības ķēdē. Tas ietver uzlabotas ražošanas tehnoloģijas, arī *digitālās tehnoloģijas*, piemēram, lietu interneta ierīces. Svarīgs mērķis ir palielināt mērogu un samazināt izmaksas. Komisija 2024. gadā sāks inovācijas darbību, lai demonstrētu peldošo atkrastes vējturbīnu darbību;
- sadarbosies ar dalībvalstīm un reģioniem, arī salām, lai koordinēti izmantotu pieejamos līdzekļus *okeāna enerģijas tehnoloģijām* nolūkā līdz 2027. gadam visā ES sasniegt kopējo jaudu 100 MW un līdz 2030. gadam — aptuveni 1 GW<sup>34</sup>. Ir sākts darbs tādās jomās kā plūdmaiņu un viļņu enerģijas parki, un tiek aicināts nodrošināt sinerģiju ar valstu reģionālā finansējuma programmām;
- izpētīs *inovatīvu iepirkumu* kā mehānismu, kas ļauj samazināt tehnoloģiju attīstības risku un saglabāt Eiropas līderpozīcijas atkrastes atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju jomā, pamatojoties uz pašreizējām Eiropas Komisijas iniciatīvām<sup>35</sup>.

### 3.6. Piegādes ķēžu un prasmju pilnveidošana

Stratēģijā ļoti sīki aplūkota piegādes ķēžu un prasmju dimensija, un kopš tā laika ir īstenoti dažādi pasākumi. Tomēr augsts inflācijas līmenis, ko izraisīja Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekme un kas noveda arī pie enerģijas un pārtikas cenu paaugstināšanās, globālo piegādes ķēžu pielāgošanās, lai atsāktu darbību pēc pandēmijas ierobežojumu atcelšanas, pieprasījuma atjaunošanās un tā pārvirze no pakalpojumiem uz

<sup>34</sup> Pašreiz, ņemot vērā ilgāku projektu īstenošanas laiku, par reālāku termiņu ir kļuvis 2027. gads, nevis stratēģijā noteiktais 2025. gads.

<sup>35</sup> Piemēram, pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekts “Europewave” — <https://www.europewave.eu/>.

precēm, un saspringtie darba tirgi ir radījuši spiedienu uz ekonomiku kopumā, tai skaitā uz atkrastes atjaunīgās enerģijas nozares spēju nodrošināt rezultātus. Turklāt, ņemot vērā pieaugošo konkurenci no Ķīnas un ASV Inflācijas samazināšanas likuma iespējamo ietekmi, īpaša uzmanība jāpievērš ES piegādes ķēžu pamatnosacījumiem<sup>36</sup>.

Lai gan pastāv būtiskas atšķirības, ES atkrastes atjaunīgo energoresursu piegādes ķēdes ir cieši saistītas ar vēja enerģijas nozares piegādes ķēdēm. Lai risinātu pašreizējās problēmas, ar kurām saskaras vēja enerģijas iekārtu ražotāji, Komisija ir nākusi klajā ar rīcības plānu Eiropas vēja enerģijas iekārtu ražošanas nozarei<sup>37</sup>. Turpmāk ir izklāstīti politikas pasākumi un darbības, kas īpaši attiecas uz *atkrastes* piegādes ķēdēm.

ES atkrastes vējparku piegādes ķēde ir sarežģīts savstarpēji saistītu segmentu un komponentu tīkls. Pieaugošais pieprasījums pēc atkrastes vējparkiem Eiropā un pasaulē atspoguļojas attiecīgi pieaugošā pieprasījumā pēc ES atkrastes vējturbīnām, pamatiem, HVDC apakšstacijām un citām elektroiekārtām, kabeļiem, ostu gatavības un kuģiem. Lai ES ražotāji spētu arī turpmāk apmierināt pieaugošo pieprasījumu gan ES, gan ārpus tās, ES ražošanas spējas ir ievērojami un straujāk jāpalielina, lai apmierinātu bloka strauji augošo pieprasījumu. Vienlaikus strauji pieaug atkrastes vēja enerģijas iekārtu komponentu ražošanas jaudas ārpus ES, un tiek prognozēta turpmāka būtiska paplašināšanās. Līdztekus ražošanas jaudas paplašināšanai nolūkā apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc atkrastes vēja enerģijas iekārtu uzstādīšanas ES ražotājiem ir jāsaglabā konkurētspēja sīvas starptautiskās konkurences apstākļos. Papildu problēmas ir saistītas ar ekspluatācijas un tehniskās apkopes posmu, kas saistīts ar kibernetikas drošības apsvērumiem un atkrastes vēja enerģijas iekārtu uzstādīšanas kuģu pieejamību<sup>38</sup>. Gaidāms, ka tuvākajos gados iztrūkums radīsies praktiski visās ES atkrastes piegādes ķēdes daļās.

Īpašs piegādes ķēdes posms ir **ostas**, kas ir unikāli vārti uz atkrastes enerģijas iekārtām. Tās nodrošina termināļus kuģiem, kas nepieciešami iekārtu uzstādīšanai un apkopei jūrā, un ostas var arī nodrošināt vietu un apstākļus, kas nepieciešami noteiktu komponentu izgatavošanai un montāžai. Arvien lielākās vējturbīnu lāpstiņas rada loģistikas problēmas. Tas prasa lielas investīcijas, piemēram, bagarēšanas darbus, turbīnu uzglabāšanas un montāžas telpās vai celtnu jaudā. Turklāt atkrastes atjaunīgās enerģijas nozare pašlaik lielākoties ir atkarīga no kuģiem, kas būvēti ārpus ES, un tas var apdraudēt piegādes ķēdes nākotnē. Tāpēc atkrastes atjaunīgās enerģijas nozares attīstīšana ir iespēja ES jūrniecības iekārtu un kuģu būves nozarei. Lai risinātu šīs problēmas, ir sāktas šādas darbības:

- Komisija pievērsīsies ostu funkcijām un problēmām, kas saistītas gan ar ostu ietekmi uz vidi, gan to spēju palīdzēt dekarbonizēt rūpnieciskās darbības un jūras transportu. Šīs problēmas tiek risinātas izmēģinājuma projektā “Ostas elektroenerģijas tirdzniecības modelis”, kas tiks pabeigts 2024. gada pirmajā pusgadā;

---

<sup>36</sup> 2023. gada progresa ziņojums par tīras enerģijas tehnoloģiju konkurētspēju COM(2023)652.

<sup>37</sup> COM(2023)669.

<sup>38</sup> Sk. 1. zemsvītras piezīmi.

- *NSEC* ietvaros tiek veikts pētījums par ostu spēju atbalstīt atkrastes vēja enerģijas ražošanas ātru izvēršanu, kartējot, kategorizējot un prioritizējot ostu infrastruktūras vajadzības saistībā ar atkrastes vēja enerģijas nozares attīstību<sup>39</sup>;
- gan Eiropas transporta tīkla regula (*TEN-T*), kas pašlaik tiek pārskatīta, gan *TEN-E* regula attiecas uz ostu infrastruktūru. Komisija veicinās sinerģiju un papildināmību starp abām regulām, lai uzlabotu vispārējos pamatnosacījumus ostām, kas vēlas paplašināt savu darbību atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē.

Eiropas Komisija 2023. gadā nāca klajā ar **Zaļā kursa industriālo plānu**, kura mērķis ir uzlabot Eiropas klimatneitrālās industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pāreju uz klimatneitralitāti. Plāna mērķis ir nodrošināt labvēlīgākus apstākļus tādu klimatneitrālu tehnoloģiju un produktu ES ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Eiropas vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai. Plānam ir četri galvenie pīlāri: paredzama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve publiskajam un privātajam finansējumam tīro tehnoloģiju ražošanai Eiropā, iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot zaļās pārkārtošanās īstenošanai nepieciešamās prasmes, un, visbeidzot, atvērtas tirdzniecības un noturīgu piegādes ķēžu veicināšana. 2023. gada 16. martā ierosinātais **Neto nulles emisiju industrijas akts**<sup>40</sup> un **Kritiski svarīgo izejvielu akts**<sup>41</sup> ir galvenie tiesību akti Zaļā kursa industriālā plāna izstrādei. Abi akti palīdzēs palielināt ES noturību, palielinot ražošanas jaudu un stiprinot divpusējās partnerības un daudzpusējo sadarbību.

Īpaši svarīgs jautājums ir piekļuve **izejvielām**. Daudzu vējturbīnu elektroģeneratori izmanto retzemju metālu pastāvīgos magnētus, lai nodrošinātu augstu efektivitāti un veiktspējas līmeni<sup>42</sup>. Lai gan ES ir līderpozīcijā pasaules vējturbīnu tirgū, Ķīna dominē retzemju elementu tirgū — no izejvielām līdz magnētu ražošanai<sup>43</sup>. Tādējādi ES ir pakļauta iespējamiem traucējumiem, kas saistīti ar tādu materiālu un komponentu piegādi, kuru sastāvā ir retzemju elementi. Lai palielinātu ES stratēģisko autonomiju, mazinātu pārmērīgu atkarību, stiprinātu piegādes ķēdes un samazinātu ietekmi uz vidi, gan Neto nulles emisiju industrijas aktā (NNEIA), gan Kritiski svarīgo izejvielu aktā (KSIA) tiek aplūkots stratēģiju un pasākumu kopums, citstarp:

- veicināt retzemju elementu resursu ieguvu Eiropā;
- palielināt komponentu ražošanas jaudu ES, īpašu uzsvaru liekot uz retzemju elementu attīrīšanu un pastāvīgo magnētu ražošanu;
- uzlabot pastāvīgo magnētu reciklēšanu un retzemju elementu aizstāšanu ar inoatīviem materiāliem un konstrukcijām;
- veicināt partnerattiecības ar partnervalstīm, lai nodrošinātu kritisko izejvielu nepārtrauktu piegādi.

<sup>39</sup> Pētījums tiks publicēts *NSEC* tīmekļvietnē: [https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups/north-seas-energy-cooperation\\_en](https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups/north-seas-energy-cooperation_en).

<sup>40</sup> [EUR-Lex - 52023PC0161 - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

<sup>41</sup> [EUR-Lex - 52023PC0160 - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

<sup>42</sup> Šie retzemju elementi ir neodīms (Nd), prazeodīms (Pr), disprozijs (Dy) un terbijs (Tb).

<sup>43</sup> *JRC*, 2023: Carrara u. c. "Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU - A foresight study", <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC132889>.

Ierosinātajā **Kritiski svarīgo izejvielu aktā** ir arī noteikumi, kur dalībvalstīm tiek prasīts izstrādāt pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot kritisko un stratēģisko izejvielu apritīgumu un tādējādi veicināt otrreizējo izejvielu tirgus izveidi ES. Arī pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” veicinās šādu mērķu sasniegšanu, īstenojot pašreizējos pētniecības un inovācijas projektus apritīguma jomā, un Komisija uzraudzīs, kā tie tiek praktiski ieviesti nozarē<sup>44</sup>.

**Neto nulles emisiju industrijas aktā** (NNEIA) ierosināts vienkāršots tiesiskais regulējums tīro tehnoloģiju ražošanai un nepieciešamajām piegādes ķēdes sastāvdaļām, kā arī ierosinātas paātrinātas atļauju izsniegšanas procedūras tīro tehnoloģiju ražošanas projektiem. NNEIA priekšlikumā jūras atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas un tīkla tehnoloģijas ir minētas kā stratēģiskas neto nulles emisiju tehnoloģijas, kas ir ļoti svarīgas ES ceļā uz 2030. gada klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu<sup>45</sup>. Tas ļaus atkrastes atjaunīgās enerģijas iekārtu ražošanas projektus atzīt par stratēģiskiem neto nulles emisiju projektiem, kuriem tiks piešķirts prioritārs statuss, saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras un sniegts administratīvais atbalsts ātrai un rezultatīvai īstenošanai. Turklāt, lai atbalstītu kvalitatīvu ražojumu ieviešanu, NNEIA priekšlikumā ir noteikts, ka atjaunīgās enerģijas izsolēs līgumslēgšanas tiesības jāpiešķir, pamatojoties arī uz noturības un vidiskās ilgtspējas kritērijiem<sup>46</sup>.

Ņemot vērā to, ka ir steidzami jāatbalsta Eiropas rūpniecība atkrastes atjaunīgās enerģijas vajadzībām, Komisija veiks vairākus pasākumus saistībā ar izsoļu koordinēšanu un kritēriju konvergenci, kā sīkāk paskaidrots vēja enerģijas rīcības plānā.

Komisija arī turpinās optimizēt esošo finansēšanas instrumentu izmantošanu un sadarbosies ar Eiropas Investīciju banku attiecībā uz iespējamiem īpašiem finansējuma avotiem.

Attiecībā uz **prasmēm** atkrastes atjaunīgās enerģijas (AAE) nozarē ir vērojama izaugsme. Pašlaik nozare nodrošina aptuveni 80 000 darbvieta, un paredzams, ka nākamajos piecos gados visā Eiropā tiks radīti no 20 000 līdz 54 000<sup>47</sup> jaunu darbvieta. Tomēr, ņemot vērā tik strauju attīstību, piekļuve *kvalificētam* darbaspēkam var kļūt par problēmu daudzām specializētām piegādes ķēžu daļām, un, pieaugot darbībām jūrā, aizvien svarīgākas kļūs atkrastes darbībām specifiskas mācības. Šajā kontekstā nozarei būs jārisina prasmju trūkuma risks. Jau šobrīd ir liels pieprasījums pēc vadītājiem, inženieriem un tehniķiem, un brīvās darbvieta ir grūti aizpildīt. Lai to panāktu, būs nepieciešama kombinēta pieeja, vienlaicīgi paātrinot centienus:

- lai atbalstītu jaunu prasmju apguvi gan nozarē strādājošajiem, gan jauniem darbiniekiem, jo īpaši digitalizācijas, IKT, robotikas, veselības un drošības jomā;

<sup>44</sup> Tas atbilst Eiropas Revīzijas palātas ziņojumā par atkrastes atjaunīgo enerģiju sniegtajiem ieteikumiem. [Ziņojums | Eiropas Revīzijas palāta \(europa.eu\)](#).

<sup>45</sup> [EUR-Lex - 52023PC0161 - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

<sup>46</sup> Ir vērojamas daudzsološas pārmaiņas saistībā ar to, ka dalībvalstīs aizvien biežāk tiek izmantoti ar cenu nesaistīti kritēriji atkrastes vēja enerģijas izsolēs, citstarp attiecībā uz dabas uzlabošanas projektu kopīgu izvietojumu, daudztehnoloģiju (piemēram, peldošās vējturbīnas, viļņu enerģija vai peldošās saules fotoelementu iekārtas), zvejniecības un akvakultūras projektiem.

<sup>47</sup> [Observatory – Flores \(oreskills.eu\)](#).

- lai uzlabotu nozares daudzveidību un iekļautību. Tas nozīmē atbalstīt dzimumu līdzsvaru un piesaistīt jauniešus, kā arī darbiniekus, kas pāriet no citām nozarēm, lai nodrošinātu, ka zaļā pārkārtošanās ir taisnīga pārkārtošanās.

Kā uzsvērts 2020. gada Prasmju programmā un atspoguļots Eiropas Prasmju gadā, prasmju problēmu risināšana ir Komisijas prioritāte. Papildus plašākām iniciatīvām prasmju pilnveides atbalstam, piemēram, Padomes ieteikumiem par profesionālo izglītību un mācībām, individuāliem mācību kontiem<sup>48</sup> un mikrokvalifikācijai<sup>49</sup>, Komisija ir izstrādājusi īpašas iniciatīvas, lai risinātu nozaru vajadzības. Piemēram, sekmīgā “Erasmus+” plāna alianse nozaru sadarbībai jūrniecības tehnoloģiju prasmju jomā (*MATES*) palīdzēja izveidot plaša mēroga partnerību jūras atjaunīgās enerģijas jomā saskaņā ar *Prasmju paktu*. Partnerības mērķis ir piesaistīt nozarei jaunus darbiniekus, jo īpaši jauniešus un sievietes, un atbalstīt jūrniecības tehnoloģiju speciālistu apmācību un pārkvalifikāciju. Nākamajos divos gados (2023.–2024.) to atbalstīs “Erasmus+” finansēts projekts “*FLORES*” (*Forward Looking at the Offshore Renewable Energies* — “Nākotnes skatījums uz atkrastes atjaunīgo enerģiju”). Projektā būs iesaistīti galvenie AAE industriālās ekosistēmas dalībnieki, kā arī publiskā sektora iestādes visos pārvaldības līmeņos, lai sekmētu specializētus mācību piedāvājumus un veicinātu karjeru šajā nozarē. Projektā arī izveidos AAE nozares mācību vajadzību un piedāvājumu observatoriju. Turklāt “Erasmus+” finansētā profesionālās izcilības centra “Tehniskās prasmes harmonizētai atkrastes atjaunīgajai enerģijai” (*T-shore*) mērķis ir izstrādāt mācību programmas un resursus, lai nodrošinātu darba ņēmējus ar prasmēm un kompetencēm, kas viņiem nepieciešamas, lai veiksmīgi darbotos atkrastes vēja enerģijas nozarē.

Lai vēl vairāk atbalstītu kvalifikācijas celšanu pārejai uz tīrajām tehnoloģijām, ar Neto nulles emisiju industrijas akta priekšlikumu Komisijai uzdots atbalstīt Eiropas neto nulles emisiju industrijas akadēmiju izveidi. Akadēmiju mērķis būtu trīs gadu laikā pēc to izveides nodrošināt 100 000 izglītojamo mācīšanu un izglītošanu, lai veicinātu neto nulles emisiju tehnoloģijām vajadzīgo prasmju pieejamību, arī mazos un vidējos uzņēmumos. Lai nodrošinātu prasmju pārredzamību un pārnesamību un darba ņēmēju mobilitāti, akadēmijas izstrādās un ieviesīs kvalifikācijas apliecinājuma dokumentus, arī mikrokvalifikācijas, kas aptvers mācīšanās rezultātus.

#### 4. SECINĀJUMI

Kopš 2020. gada novembrī tika pieņemta Atkrastes atjaunīgās enerģijas stratēģija, karš Ukrainā un tam sekojošais plāns *REPowerEU* apliecina, ka ir svarīgi paātrināt atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas izvēršanu. Stratēģija ir palīdzējusi virzīt pārmaiņas daudzās jomās, tai skaitā izmaiņas tiesiskajā regulējumā, piemēram, pārskatītajā *TEN-E* regulā un pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā. **Dalībvalstu izvirzītie jaunie mērķi jūrā ir vērienīgāki un prasa ātru rīcību** valstu un reģionālā līmenī, pamatojoties uz līdz šim gūtajiem panākumiem. Kopā ar šo paziņojumu pieņemtajā vēja

<sup>48</sup> Padomes Ieteikums 2022/C 243/03.

<sup>49</sup> Padomes Ieteikums 2022/C 243/02.

enerģijas rīcības plānā ir izklāstītas vairākas darbības, kas var palīdzēt paātrināt vēja enerģijas ražošanas izvēršanu un stiprināt Eiropas vēja enerģijas nozari.

Līdzšinējie sasniegumi un gaidāmie uzdevumi liecina, ka ir **jāturpina stiprināt reģionālo sadarbību**, lai paātrinātu pārrobežu enerģētikas infrastruktūras attīstību, jo īpaši atkrastes tīklu un pārrobežu atjaunīgās enerģijas projektu, kā arī reģionālo JTP attīstību. Komisija cieši sadarbosies ar dalībvalstīm un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai īstenotu apzinātās darbības un sekmētu konkrētus atkrastes atjaunīgās enerģijas projektus, kas ļautu sasniegt vērienīgos mērķus.

Lai īstenotu pasaules mēroga centienus attiecībā uz atkrastes atjaunīgo enerģiju, citstarp izmantos iniciatīvu “Global Gateway”, **starptautiskā mērogā** Komisija turpinās sadarboties ar starptautiskām organizācijām, piemēram, *IEA* un *IRENA*, un sadarbosies ar valstīm, kas ir svarīgi enerģētikas nozares dalībnieki.

Komisija uzskata, ka pastiprināta sadarbība ar dalībvalstīm spēkā esošā tiesiskā regulējuma īstenošanā, kā arī vienošanās veicināšana par ierosinātajiem jaunajiem tiesību aktiem, kā aprakstīts šajā paziņojumā, ļaus laikus un ilgtspējīgi īstenot vērienīgos mērķus attiecībā uz atkrastes atjaunīgo enerģiju. Tas nozīmē, ka visām ieinteresētajām personām būs pastāvīgi un neatlaidīgi jāiesaistās šajā darbā.